KRONIKK sendes til kronikk@morgenbladet.no
Maks 7000 tegn, inkludert ordmellomrom. Redaksjonen betinger seg retten til å forkorte innsendte manuskripter. Frist for innlevering **tirsdag kl. 10.00**.

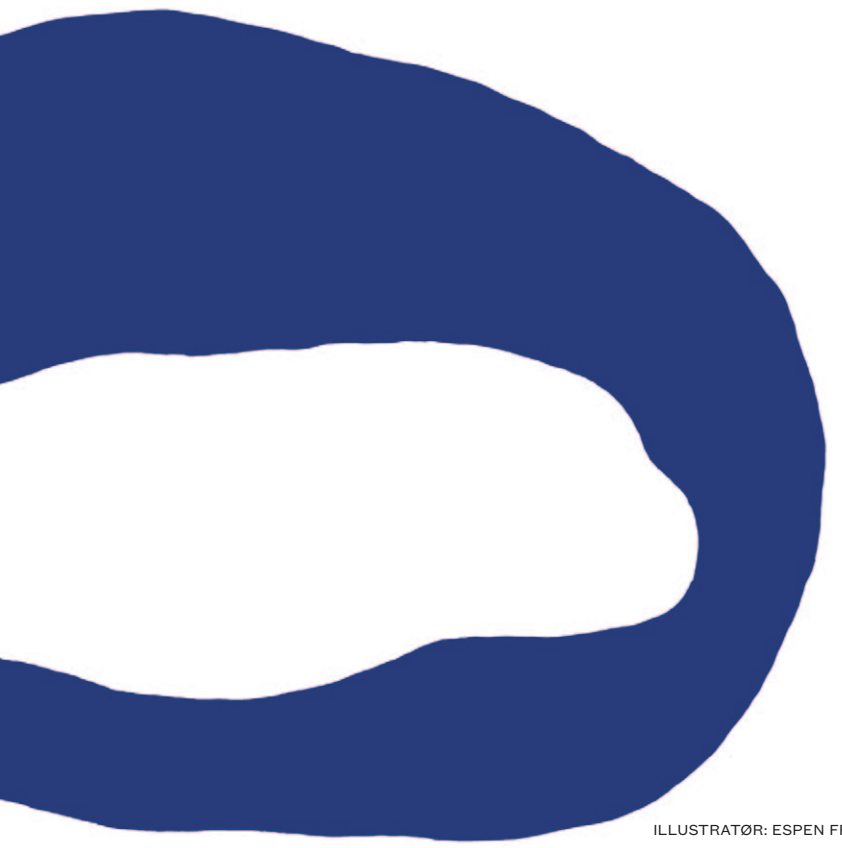

ILLUSTRATØR: ESPEN FRIBERG

årene har det kommet flere vitenskapelige publikasjoner som har rapportert om over 30 prosent overlevelse for tidlig fødte i uke 22. Den høyeste rapporterte overlevelsesraten i uke 22 er 86 prosent.

I abortlovgivningen er det ikke stilt krav til at sannsynligheten for overlevelse skal være stor, til livskvalitet, til lave omkostninger ved behandling eller at praksis ved nyfødtavdelinger i Norge skal være definerende for levedyktighet. Det er tilstrekkelig at fosteret vil kunne være i stand til å overleve dersom det ble for tidlig forløst. Det er altså mulig i uke 22.

Grensen for levedyktighet kompliseres av at feilmarginene er relativt store når man fastsetter fosterets alder. Et foster som anslås til å være rett ved tidsgrensen kan være 1-2 uker eldre eller 1-2 uker yngre. Om man ønsker å være rimelig sikker på å ikke abortere levedyktige fostre, må det derfor være en viss avstand mellom tidsgrensen for abort og den fosteralderen der fosteret kan overleve. Dette har ikke vært diskutert av lovgiver til nå.

De ulovlige abortene. Mellom 2001 – da abortforskriften kom – og 2009 ble det ifølge Medisinsk fødselsregister innvilget relativt få ulovlige aborter etter 22 uker. I 2010 og 2011 ser det ut til å ha blitt innvilget omlag ti ganger så mange ulovlige aborter per år, og endringene synes størst i de sakene som gikk til klagenemnd. Kan det være at forskriften plutselig ble mye mer uklar etter omtrent ti år? Skjedde det noen endringer som kan ha hatt betydning rundt 2010?

15. februar 2010 ble fem regionale klagenemnder erstattet med én sentral klagenemnd. Da klagenemnda i 2011 måtte redegjøre for sin praksis, kom det frem at de mente at en øvre tidsgrense for abort først gjør seg gjeldende i uke 24 – det vil si to uker senere enn forskriftens tidsgrense.

Denne beskrivelsen av levedyktighet samsvarer med den vi kan finne i en artikkel om abort i Store medisinske leksikon (sml.snl.no/abort): «Vi regner at fostre kan være levedyktige fra uke 24». Artikkelens forfatter er Britt-Ingjerd Nesheim. Hun ble leder for den sentrale klagenemnda i 2010.

Hva om en høyesterettsjustitiarius definerte den seksuelle lavalderen til 14 år, og utviklet en rettspraksis i tråd med dette?

Det er nærliggende å spørre om den store økningen i ulovlige aborter kanskje ikke skyldes uklar lovgivning, men at noen har og hadde en annen definisjon av levedyktighet enn lovgiver, og at en av disse ble satt til å lede klagenemnda da den ble enerådende.

Ansvar. Så langt har ingen blitt stilt til ansvar for de ulovlige senabortene.

Hva om en høyesterettsjustitiarius skrev artikler som definerte den seksuelle lavalderen til 14 år, og Høyesterett utviklet en rettspraksis i tråd med dette – for eksempel ved at flere voksne ble frikjent etter seksuell omgang med mindreårige på 14 og 15 år? Ville en slik dommer blitt ansatt i første omgang? Hvor mange sedelighetssaker ville dommeren få lov til å avgjøre? Og ville det fått noen konsekvenser i ettertid?

REIDAR PEDERSEN
Forsker, Senter for medisinsk etikk, Universitetet i Oslo

NOTERT

Hva burde man gjøre med mannen som oppfant det å feire tiårsjubileer? Et drap ville vært for mildt.

MARK TWAIN

FORSKNINGSKOMMUNIKASJON
Overraskende lik – og unik

De fleste forskningsresultater må tolkes, og det kan være vanskelig å vite hvilke konklusjoner en skal trekke fra dataene. En ny britisk studie av menneske- og apehjerner demonstrerer en løsning på problemet. Studien ble nemlig presentert med to motsatte pressemeldinger. Fra Oxford: Unik region funnet i menneskehjernen! Samtidig, fra tidsskriftet som publiserte studien: Menneske- og apehjerner er overraskende like! Begge deler er sant, for hjernen vår er både lik og ulik apehjerner. Lærdommen er at hva som helst kan være et spektakulært resultat, så lenge du tenker nøye gjennom adjektivbruken. Og til info: Omtrent et døgn etter at nyheten kom, hadde «menneskehjernen er unik»-vinkelen et overtak i nyhetsdekningen. Overrasket?

NASAS NYE SATELLITT
Stadig bedre ismålinger

I 2017 skal den amerikanske romfartsorganisasjonen NASA sende opp satellitten ICESat2. Ved hjelp av grønne laserstråler som skytes ned mot bakken, returnerer og analyseres, skal den være i stand til å måle endringer i høydeforskjeller på størrelse med en blyant – på langs. Navnet har den fått fordi den først og fremst skal måle høydeendringer i Jordens frosne områder, der forskere har observert dramatiske forandringer som en følge av klimaendringer.

DEN NYE VITENSKAPEN
Hjerneforskerne må inn

En ny vitenskap skal utvikles ved å smelte sammen kunnskap fra nevrovitenskap, psykologi, pedagogikk og informasjonsteknologi. Vinnerne blir fremtidens skolebarn og dermed hele samfunnet. Det håper Torkel Klingberg, professor i kognitiv nevrovitenskap ved Karolinska institutet i Stockholm, som siden 2007 har fulgt 350 barn mellom seks og tyve år i Nynäshamn for å studere sammenhengen mellom hjernens modning, miljøet, skoleprestasjoner og utviklingen av minnet. Ikke uventet ønsker hjerneforskeren at hjerneforskere skal benyttes i større grad, blant annet ved tidlig å identifisere barn som kan ventes å ha lærevansker. «Å identifisere barn med vanskeligheter er bare meningsfullt om det finnes metoder å hjelpe dem på. Det gjør det, men vi må bygge flere broer mellom pedagogikk og nevrovitenskap», sier han til Svenska Dagbladet.